

Številka: 622-32/2016-11
Datum: 13. 4. 2017

Mestna občina Ljubljana
Mestni svet

- ZADEVA:** Predlog za obravnavo na seji Mestnega sveta Mestne občine Ljubljana
- PRIPRAVIL:** Mestna uprava Mestne občine Ljubljana,
Oddelek za kulturo
- NASLOV:** Predlog Odloka o razglasitvi Tobačne tovarne v Ljubljani za kulturni spomenik lokalnega pomena
- POROČEVALKI:** mag. Mateja Demšič, sekretarka - vodja Oddelka za kulturo
Miljana Smrdel, višja svetovalka na Oddelku za kulturo
- PRISTOJNO
DELOVNO TELO:** Odbor za kulturo in raziskovalno dejavnost
- PREDLOG SKLEPA:**
Mestni svet Mestne občine Ljubljana sprejme predlog Odloka o razglasitvi Tobačne tovarne v Ljubljani za kulturni spomenik lokalnega pomena.

Župan
Mestne občine Ljubljana
Zoran Jankovič

Priloga:
- predlog odloka z obrazložitvijo

Na podlagi 13. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13 in 32/16) ter 27. člena Statuta Mestne občine Ljubljana (Uradni list RS, št. 24/16 – uradno prečiščeno besedilo) je Mestni svet Mestne občine Ljubljana na seji sprejel

ODLOK

o razglasitvi Tobačne tovarne v Ljubljani za kulturni spomenik lokalnega pomena

1. člen

Za kulturni spomenik lokalnega pomena se razglasi enota dediščine (EŠD 9437) Ljubljana – Tobačna tovarna (v nadaljnjem besedilu: spomenik).

Spomenik obsega parcele številka: *77/3, *608, 185/7, 185/13, 185/15, 185/16, 185/17, 185/18, 185/58, 185/60, 185/70, 185/82, 185/89, 185/90, 185/91, 185/92, 188/1, 188/2, 188/3, 189/1, 189/2, 189/4, 189/5 in 190/1, vse katastrska občina 2679 – Gradišče II.

2. člen

Vrednote, ki utemeljujejo razglasitev za spomenik lokalnega pomena: Tobačna tovarna, zgrajena v verigi tobačnih tovarn avstro-ogrskega državnega monopola med letoma 1871 – 1890, je bila največja tovarna v Ljubljani v drugi polovici 19. stoletja in predstavlja zgodnji primer industrijske arhitekture v mestu. Industrijski kompleks, zasnovan v paviljonskem sistemu z reprezentativnimi upravno industrijskimi in skladiščnimi objekti ter parkovno ureditvijo med njimi, je bil v celoti podrejen sočasnemu meščanskemu okolju in predstavlja značilne elemente novih mestnih četrti, reguliranih v zadnji četrtini 19. stoletja. Pri gradnji industrijskih objektov z notranjo izvirno železno skeletno konstrukcijo z uporabo litoželeznih podpornih stebrov, ki nosijo lesene strope in leseno konstrukcijo odprtih ostrešij, je sodelovalo več ljubljanskih stavbenikov, kot so Gustav Tönnies, Filip Supančič, Avgust Žabkar in drugi.

Varovane sestavine spomenika so:

- prvotni objekti Tobačne tovarne na parcelah št. *608, 185/7, 185/13, 185/16, 185/17, 185/18, 185/60, 185/90, 185/92, 188/2 in 190/1, vse katastrska občina 2679 – Gradišče II;
- Tobačni muzej z zbirko predmetov in gradiva, ki predstavlja preteklost in življenje tovarne in njenih delavcev in
- javni spomenik Tobačna delavka.

3. člen

Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- celostno ohranjanje kulturnih, industrijskih, umetnostnih in arhitekturnih ter vrtnoarhitekturnih sestavin kompleksa z odprtim prostorom v skladu s prvotno zasnovo spomenika;
- redno strokovno vzdrževanje celote in ovrednotenih sestavin spomenika ter posameznih neokrnjenih izvernih prvin arhitekturne zasnove spomenika in pripadajočega odprtega prostora;
- podrejanje vseh posegov v spomenik in njegovih delov ohranjanju varovanih sestavin spomenika v obliki, legi, gabaritih, konstrukciji, materialih, strukturi in barvni podobi;
- v primeru okrnitve spomenika ali njegovega varovanega dela je potrebno zagotoviti strokovno prenovo in vzpostavitev na podlagi stanja pred posegom na stroške povzročitelja;
- sekundarne prizidke in sekundarne samostojne objekte oziroma degradirane dele varovanih elementov spomenika je treba odstraniti oziroma preoblikovati v smislu funkcionalne posodobitve v skladu s sodobnimi arhitekturnimi pristopi;

- prepovedano je pozidati odprti prostor z nosilci reklam ali drugih oznak, razen kadar so ti nujni za učinkovito ohranjanje in predstavitev ter delovanje spomenika ali njegovih delov;
- pri tehničnem posodabljanju spomenika in zagotavljanju dostopa gibalno oviranim osebam je treba varovane sestavine spomenika ohranjati v največji možni meri.

4. člen

Vplivno območje spomenika obsega parcele številka: 99/56, 184/2, 185/61, 185/62, 185/63, 185/64, 185/65, 185/66, 185/67, 185/68, 185/69, 185/71, 185/74, 185/80, 185/83, 185/84, 185/85, 185/86, 185/87, 185/88, 185/93, 185/94 in 185/95, vse katastrska občina 2679 – Gradišče II.

Za vplivno območje spomenika velja varstveni režim, ki določa podrejanje posegov obstoječi pozidavi in ohranjanje razmerja med odprtim prostorom in obstoječo pozidavo.

5. člen

Lastnik, posestnik in upravljavec spomenika morajo v sorazmerju s svojimi zmožnostmi javnosti omogočiti dostopnost spomenika in njegovo predstavljanje.

6. člen

Za vse posege v spomenik in njegovo vplivno območje, razen če zakon ne določa drugače, je potrebno pridobiti kulturnovarstvene pogoje in kulturnovarstveno soglasje Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Ljubljana (v nadaljnjem besedilu: zavod).

Kulturnovarstvene pogoje in kulturnovarstveno soglasje zavod izdaja v skladu z določili veljavnega prostorskega akta, ki ureja območje spomenika in vplivnega območja spomenika, in določili tega odloka.

7. člen

Pristojno sodišče po uradni dolžnosti zaznamuje v zemljiški knjigi status kulturnega spomenika na nepremičninah iz drugega odstavka 1. člena tega odloka.

8. člen

Meje spomenika in vplivnega območja so določene na digitalnem katastrskem načrtu v merilu 1:1700 in vrisane na topografskem načrtu v merilu 1:5000. Izvirnika načrtov, ki sta sestavna dela tega odloka, hranita zavod in Mestna občina Ljubljana.

9. člen

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Številka: 622-32/2016-11
Ljubljana,

Župan
Mestne občine Ljubljana
Zoran Jankovič

Datum izrisa : 29.10.2015

EŠD 9437

- meja kulturnega spomenika
- meja vplivnega območja spomenika

TTN5 LJUBLJANA-S 43

Vir podatkov:

- Obvezni elementi predloga za začasno razglasitev Tobačne tovarne v Ljubljani za kulturni spomenik lokalnega pomena

Vir za kartografsko osnovo:

- Temeljni topografski načrt 1: 5000, 1: 10 000, Geodetska uprava Republike Slovenije

Merilo: 1:5000

Obrazložitev
predloga Odloka o razglasitvi Tobačne tovarne v Ljubljani
za kulturni spomenik lokalnega pomena

Osnutek Odloka o razglasitvi Tobačne Tovarne v Ljubljani za kulturni spomenik lokalnega pomena (v nadaljnjem besedilu: odlok) je Mestni svet Mestne občine Ljubljana obravnaval in sprejel na 23. seji 27. 3. 2017, skupaj s pripombami.

V razpravi so sodelovali svetnica, gospa Mojca Sojar, svetnik, gospod Anton Kranjc, svetnica, gospa Mojca Škrinjar, svetnik, gospod Matej Javronik, svetnik, gospod Denis Striković in svetnik, gospod Mirko Brnič Jager.

Odgovori na pripombe, predloge in vprašanja na osnutek odloka iz razprave:

svetnica, gospa Mojca Sojar

sprašuje po lastnikih v območju Tobačne tovarne in o njihovem mnenju o razglasitvi. Moti jo beseda kultura v povezavi s Tobačno tovarno, čeprav ni proti nekaki zaščiti stavbe. Nikakor pa se ne strinja z zaščito kulturnega pomena, saj ima proizvodnja tobaka dokazano le slabe učinke za zdravje. Poleg tega Tobačna tovarna ni bila nikoli v lasti Slovencev.

Lastnikov v območju Tobačne tovarne je več, zato je predlagatelj skladno z 12. členom *Zakona o varstvu kulturne dediščine* (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13 in 32/16, v nadaljnjem besedilu: zakon) dne 30. 1. 2017 izvedel javno obravnavo, na kateri so bili predstavljeni razlogi za razglasitev, osnutek akta o razglasitvi in kartografska dokumentacija. Na javni obravnavi in v času od 6. 1. do 6. 2. 2017 ni bilo podano nobeno mnenje v zvezi z razglasitvijo. Zavod je upošteval mnenje občana in pripravljalcev odloka v zvezi z varstvenim režimom prizidkov, sekundarnih samostojnih objektov oziroma degradiranih delov na območju spomenika tako, da glede prizidkov, sekundarnih samostojnih objektov oziroma degradiranih delov na območju spomenika veljajo enaka določila kot so določena že v Odloku o občinskem podrobnem prostorskem načrtu za območje Tobačne tovarne (Uradni list RS, št. 97/09 in 78/10).

Zaščita nepremičnin zgodovinskega, arhitekturnega, umetnostnozgodovinskega, etnološkega in ali urbanističnega pomena je v javnem interesu. Zato država te vrednote nepremičnin ščiti z zakonom. Po zakonu imajo take nepremičnine status kulturne dediščine, z aktom o razglasitvi pa pridobijo status kulturnega spomenika. S pripravo tega odloka je predlagatelj sledil zakonskim obvezam – zaščititi območje Tobačne tovarne z nepremičninami vred zaradi kulturnih, industrijskih, umetnostnih in arhitekturnih ter vrtnoarhitekturnih vrednot, ki so posebej opisane v 2. členu odloka.

Po 2. vetovni vojni je bila Tobačna tovarna dolga desetletja v družbeni lasti, v lasti vseh Slovencev.

svetnik, gospod Anton Kranjc

meni, da je sporočilna vrednost sprejema odloka napačna, ker je v smislu zaščite tobaka oz. tobačne industrije. V odloku in obrazložitvi ni zasledil, da bi bila arhitektura oz. arhitekturna vrednost Tobačne tovarne tako zanimiva in tako pomembna, da bi jo bilo treba ohranjati.

S pripravo odloka je predlagatelj sledil zakonskim obvezam – zaščititi območje Tobačne tovarne z nepremičninami vred zaradi kulturnih, industrijskih, umetnostnih in arhitekturnih ter vrtnoarhitekturnih vrednot, ki so posebej opisane v 2. členu odloka.

svetnica, gospa Mojca Škrinjar

prosi za podrobnejšo razjasnitev sporočilne vrednosti razglasitve za kulturni spomenik.

Kot je navedeno v 2. členu odloka, so vrednote Tobačne tovarne, zaradi katerih je bil pripravljen odlok, naslednje:

Bila je največja tovarna v Ljubljani v drugi polovici 19. stoletja in predstavlja zgodnji primer industrijske arhitekture v mestu.

Industrijski kompleks, zasnovan v paviljonskem sistemu z reprezentativnimi upravno industrijskimi in skladiščnimi objekti ter parkovno ureditvijo med njimi, je bil v celoti podrejen sočasnemu

meščanskemu okolju in predstavlja značilne elemente novih mestnih četrti, reguliranih v zadnji četrtini 19. stoletja.

Pri gradnji industrijskih objektov z notranjo izvirno železno skeletno konstrukcijo z uporabo litoželeznih podpornih stebrov, ki nosijo lesene stropne in leseno konstrukcijo odprtih ostrešij, je sodelovalo več ljubljanskih stavbenikov, kot so Gustav Tönnies, Filip Supančič, Avgust Žabkar in drugi.

Tobačna tovarna je bila mesto v mestu; imela je lastni vrtec ter delavsko knjižnico, v tovarni sta delovala gasilska enota in mešani pevski zbor. Delavke so imele poseben socialni položaj. Cigararice ali tobakarice, kot so imenovali tobačne delavke, so imele že zelo zgodaj več socialnih pravic kot delavci v drugih vejah industrije. Njihov položaj je bil vezan na položaj delavcev v tovarnah državnega monopola, kjer so imeli delavci pravico do bolniškega in kasneje še rednega dopusta, ob upokojitvi pa so imeli tudi pravico do pokojnine. Proizvodnja cigaret je v Tobačni tovarni v Ljubljani neprekinjeno potekala vse do leta 2004.

Svetnik, gospod Matej Javronik, svetnik, gospod Denis Strikovič in svetnik, gospod Mirko Brnič Jager so v razpravi sprejem odloka podprili.

Glede na navedene odgovore na vprašanja in pripombe svetnice, gospe Mojce Sojar, svetnika, gospoda Antona Kranjca in svetnice, gospe Mojce Škrinjar ni nobenih sprememb v primerjavi z osnutkom odloka.

Finančne posledice sprememb in dopolnitev osnutka akta

Finančne posledice se od faze obravnave osnutka akta do faze priprave predloga akta niso spremenile.

Sprejetje predlaganega akta ne predstavlja dodatnih finančnih posledic za Mestno občino Ljubljana. Mestna občina Ljubljana je lastnica le manjše parcele številka 99/56, katastrska občina 2679 – Gradišče II. v velikosti 48 m², ki se nahaja v vplivnem območju spomenika.

Ljubljana, 13. april 2017

Pripravila:

Miljana Smrdel

višja svetovalka I

miljana.smrdel@ljubljan.si, 01 306 48 43

mag. Mateja Demšič
vodja oddelka